ČESKÝ JAZYK A LITERATURA NANEČISTO 9

21. 1. 2026

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 15

Maximální bodové hodnocení: 25 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

1. Základní informace k zadání zkoušky

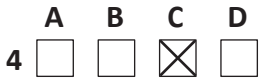
- **Časový limit** pro řešení didaktického testu je **30 minut.**
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- U všech úloh/podúloh je **právě jedna** nabízená **odpověď správná.**
- Za nesprávnou nebo neuvedenou odpověď **se neudělují záporné body.**
- **Odpovědi pište do záznamového archu.**
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.

2. Pravidla správného zápisu odpovědí

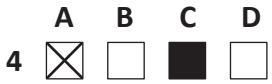
- Odpovědi zaznamenávejte **modrou nebo černou propisovací tužkou**, která píše dostatečně silně a nepřerušovaně.
- Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- Odpověď, kterou považujete za správnou, zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

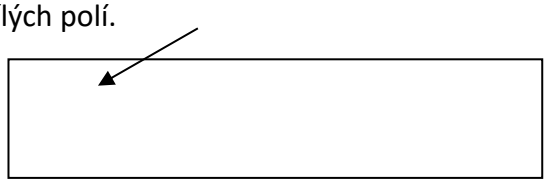
Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, zabarvěte pečlivě původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

- Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí (např. dva křížky u jedné úlohy) bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **pište čitelně** do vyznačených bílých polí.

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pak původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole. Zápisy uvedené mimo vyznačená bílá pole záznamového archu nebudou hodnoceny.
- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědí rozlišujte **velká a malá písmena**.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1 – 5

(1) Jedním z vynálezů, které výrazně ovlivnily medicínu a biologii, je určitě mikroskop. Tento přístroj umožnil pozorovat i objekty pro lidské oko neviditelné.

(2) První použitelný mikroskop zkonstruovali na konci 16. století Hans a Zacharias Janssenovi. Jejich vynález veřejnost nejdřív vnímala pouze jako kuriozitu. Rané modely mikroskopu měly nejvýše desetinásobné zvětšení, obraz byl navíc rozmazaný. Průlom nastal díky jednomu obchodníkovi s textilem. Antoni van Leeuwenhoek (1632–1723) zprvu začal mikroskop vylepšovat, aby mohl pozorovat strukturu vláken látek, **které** prodával. Později pod mikroskopem zkoumal také vlasy či lidskou krev – údajně jako první člověk na světě spatřil krevní buňky. Dochované van Leeuwenhoekovy mikroskopy mají 275násobné zvětšení pozorovaného objektu, podle mínění některých vědců je ale možné, že van Leeuwenhoek svým nejlepším výrobkem dosáhl 500násobného zvětšení.

(3) Všichni zmínění muži vyráběli pouze optické mikroskopy: ty objekt přibližují pomocí čoček, mají ovšem své limity. Detailnější průzkum mikrosvěta umožnil až elektronový mikroskop, jehož prototyp sestrojil v roce 1932 německý fyzik Ernst Ruska. Tento přístroj překonal i nejpokročilejší optické mikroskopy, a to jak z hlediska přiblížení, tak z hlediska ostrosti. V roce 1986 Ruska za svůj vynález i celoživotní práci zaslouženě získal Nobelovu cenu. Současné mikroskopy jsou schopny zvětšit vzorek až milionkrát.

(4) Přiblížit si aspoň trochu nějaký objekt se vám ovšem podaří i bez mikroskopu, a dokonce je to velmi jednoduché. Sestrojit čočku totiž ZVLÁDNETE i doma. Kancelářskou svorku vytvarujeme do smyčky co nejpodobnější kruhu, jehož průměr by měl být asi 2 mm. Smyčku pomažeme olejem, aby se na ní vytvořil jemný povlak, ponoříme **ji** do vody a pak pomalu vytáhneme ven. Kapka vody, která ve smyčce zůstane, bude sloužit jako čočka a objekty zvětší přibližně dvojnásobně.

(P. Sládek, O mikroskopech; www.abicko.cz, upraveno)

max. 2 body

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
1.1	Ernst Ruska získal Nobelovu cenu, a to za elektronový mikroskop vynalezený v roce 1986.	☐	☐
1.2	Stejně jako první mikroskop, který vyrobili Hans a Zacharias Janssenovi, byly i všechny van Leeuwenhoekovy mikroskopy optické.	☐	☐
1.3	Poté, co se smyčka z kancelářské svorky ponoří za účelem sestrojení čočky do vody, se průměr této smyčky zvětší zhruba na 4 mm.	☐	☐
1.4	Antoni van Leeuwenhoek zkoumal pomocí mikroskopu lidskou krev v jiném století, než ve kterém byl vyroben první použitelný mikroskop.	☐	☐

1 bod

2 Která z následujících možností vystihuje <u>čtvrtou část</u> výchozího textu?
(Sloveso *zvládnout* je ve výchozím textu zapsáno velkými písmeny.)

A) Tato část textu obsahuje popis pracovního postupu a nevyskytují se v ní slovesa v rozkazovacím způsobu.

B) Tato část textu neobsahuje popis pracovního postupu a nevyskytují se v ní slovesa v rozkazovacím způsobu.

C) Tato část textu obsahuje popis pracovního postupu, proto je například sloveso *zvládnout* v rozkazovacím způsobu.

D) Tato část textu neobsahuje popis pracovního postupu, přesto je například sloveso *zvládnout* v rozkazovacím způsobu.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o zájmenech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Zájmeno *které* odkazuje ke slovu *látky*, zájmeno *ji* odkazuje ke slovu voda.

B) Zájmeno *které* odkazuje ke slovu *vlákna*, zájmeno *ji* odkazuje ke slovu voda.

C) Zájmeno *které* odkazuje ke slovu *látky*, zájmeno *ji* odkazuje ke slovu smyčka.

D) Zájmeno *které* odkazuje ke slovu *vlákna*, zájmeno *ji* odkazuje ke slovu smyčka.

1 bod

4 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež lze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?
(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

A) určitě – nepochybně

B) veřejnost – soukromí

C) přiblížení – vzdálenosti

D) zaslouženě – neoprávněně

max. 3 body

5 Vypište z <u>druhé části</u> výchozího textu tři jednoslabičné spojky.
(Slovo *van* neposuzujte, není správným řešením. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

max. 2 body

6 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
6.1	Rozzuření sloni porazili kůly, k nimž byli připoutáni silnými řetězy.	☐	☐
6.2	Rozhodla jsem se, že si klobouk ozdobím jemnými sovými peříčky.	☐	☐
6.3	Vyzýváme žáky k trpělivosti, výsledky zkoušek budou zveřejněny zítra.	☐	☐
6.4	Soused mě poprosil, abych mu na zahradě pomohl shrabat spadané listí.	☐	☐

---

3 body

7 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Jakmile se černému bojovníkovi dostalo za tento výkon zasloužené pochvaly, odcválal na konec kolbiště a nechal Vyděděného rytíře, aby se s posledním soupeřem vypořádal sám.

B) Turnaj se pomalu chýlil ke konci. V družině Vyděděného rytíře byl také muž v černém brnění na černém koni. Během souboje si všiml, že jeho vůdce je v úzkých.

C) Snad chtěl naznačit, že si nepřeje přilbu sejmout. Maršálové však trvali na svém, a tak ji nakonec sňal. Diváci spatřili smrtelně bledou tvář mladého muže, po níž stékaly praménky krve. V tom okamžiku se Roweně z hrdla vydral slabý výkřik. Toho mladíka přece zná.

D) Ihned pobídl koně a vyrazil Vyděděnému rytíři na pomoc. Zasadil jednomu z protivníků takovou ránu, že se Sas v bezvědomí skácel z koně.

E) Rowena se právě chystala položit hrdinovi vítězný věnec na přilbu, když vtom maršálové na tribuně zvolali: „Na obnaženou hlavu.“ Vyděděný rytíř zamumlal několik tichých slov.

F) Závěr turnaje již nebyl tak obtížný. Vyděděný rytíř se naposledy rozjel, zaútočil dřevcem na protivníkova koně a ten se i se svým pánem vzápětí zmítal na zemi. Princ Jan už nemohl nic namítat a musel Vyděděného rytíře prohlásit za vítěze dne.

(W. Scott, Ivanhoe, upraveno)

7.1 ____

7.2 ____

7.3 ____

7.4 ____

7.5 ____

7.6 ____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 8

V neděli se Ondra s Michalem vypravili na výlet. Ondra rád fotí přírodu a její zvířecí obyvatele. Kamarádi proto zamířili do Milovic, kde se nachází jedna z nejvýznamnějších českých přírodních rezervací. Tamější stepi, porostlé vzácnými rostlinami, jsou domovem mnoha druhů bezobratlích živočichů. Na pastvinách se skvěle daří velkým býložravcům. Po fotografii s místními divokými koňmi Ondra toužil už dlouho. Kluci vyrazili po zarostlé pěšině podél dřevěné ohrady. Po cestě neustále naráželi na pozůstatky lidské činnosti, třeba na staré kamenné sloupy, občas se museli brodit mělkými potůčky. S napětím vyhlíželi koňské stádo. Několikrát si mysleli, že už ho vidí, ale to je jen spletli svými siluetami husté keře. Během vycházky chlapci zahlédli ve zmnětí křovin zajíce a lišku, nic většího ale neobjevili, což je spočátku mrzelo. Nakonec se ale shodli na tom, že nemá smysl se tím trápit.

max. 2 body

8 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

(Slova zapište bezchybně; ohebná slova zapište ve stejném tvaru, v němž jsou užita v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání. Podtržené slovo je zapsáno správně.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 9

Mezi vládci podsvětí nacházíme velkou rozmanitost. Liší se jejich počet a jsou genderově různorodí. Přesto i u nich lze najít společné znaky – všichni disponují značnou mocí a mají absolutní vládu nad podsvětím, do níž jim nikdo nesmí zasahovat. Germáni mají za vládkyni podsvětí nestvůru Hel, zatímco u Finů vládne v podsvětí bůh Tuoni. Obě podsvětí se jmenují podle svých vládců, protože byla vytvořena až na základě jejich přání. Oproti tomu podsvětí v řecké mytologii vzniklo dávno předtím, než se vlády nad ním ujal Hádes.

1 bod

9 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

A) Jde o vyprávění příhody o vládcích podsvětí z různých mytologií.

B) Jde o vyprávění příhody o společných znacích různých vládců podsvětí.

C) Jde o neumělecký text zabývající se vládci podsvětí z různých mytologií.

D) Jde o neumělecký text zpochybňující společné znaky různých vládců podsvětí.

---

1 bod

10 Na vynechané místo (*****) v českém ustáleném slovním spojení doplňte příslušné sloveso v infinitivu.

Petr chtěl pozvat Janu na rande. S pozváním ale otálel, a tak ho předběhl Kuba. Teď už Jana chodí s Kubou a Petr je na sebe naštvaný, že se neodhodlal dřív. Jenže pozdě bycha *****.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 11 – 15

(1) DENÍKOVÝ ZÁZNAM: SOL 543 Udělal jsem vše podle pokynů, které mi před několika soly poslala NASA. MAV je nyní připravený odletět. Odletí za šest solů. Doufám. Nesdělili mi pravděpodobnost selhání modulu, ale podle mě je dost vysoká. Jurij Gagarin měl daleko bezpečnější loď než já. A že sovětské lodi byly pořádné smrtící pasti.

DENÍKOVÝ ZÁZNAM: SOL 549 Právě teď mám na sobě skafandr a sedím v MAV**. Lhal bych, kdybych řekl, že nemám naděláno v kalhotách**. Za čtyři hodiny nastartuju MAV a obrovská exploze mě vynese na oběžnou dráhu, na níž se pohybuje kosmická loď *Hermes*. Vzlet není možné odložit. Loď *Hermes* nedokáže zastavit a počkat na mě, a proto se k ní MAV musí přiblížit na dosah, aby ho mohla zachytit. Existuje reálná možnost, že dnes zemřu. Nemůžu říct, jak to celé dopadne.

(2) Kdyby MAV explodoval hned při startu, nebylo by to tak špatné. Bylo by totiž okamžitě po mně. Může se ale také stát, že kosmonauti z lodi *Hermes* vůbec MAV nezachytí. To je ta horší možnost. Vznášel bych se ve vesmíru, než by mi došel kyslík. Pro tenhle případ mám nouzový plán. Stáhnu obsah kyslíku ve směsi plynů na nulu a budu dýchat jen dusík, dokud se neudusím. Nic neucítím. Rychle usnu a zemřu. Pořád ještě úplně nevěřím, že už je konec. Odlétám z Marsu. Z téhle mrazivé pouště, která byla přes rok mým domovem. Naučil jsem se, jak tady člověk může přežít. Nemám tu už žádné úkoly. Snědl jsem poslední potravinový balíček, zanechal jsem poslední stopy v rudém písku.

(3) Já, Mark Watney, se vracím na Zemi. Už bylo načase.

Vysvětlivky: NASA – americký úřad pro výzkum vesmíru; MAV – marsovský odletový modul; sol – časová jednotka na Marsu (trvá přibližně 24 hodin 40 minut)

(A. Weir, Marťan, upraveno)

max. 2 body

11 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
11.1	Jurij Gagarin na rozdíl od Marka Watneyho považoval sovětské lodě za velmi nebezpečné.	☐	☐
11.2	Od chvíle, kdy Mark Watney získal od NASA pokyny, do startu MAV uplyne přesně šest solů.	☐	☐
11.3	Kosmická loď Hermes bude připravena zachytit MAV čtyři hodiny po startu tohoto modulu.	☐	☐
11.4	Možnost, že MAV exploduje hned při startu, považuje Mark Watney za lepší než možnost, že kosmonauti z lodi Hermes vůbec MAV nezachytí.	☐	☐

max. 3 body

12 Vypište z <u>druhé</u> části výchozího textu tři slova, v nichž se v textu vyskytuje dvojhláska.
Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

1 bod

13 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytují dvě zájmena?

A) nemám tu už žádné úkoly

B) udělal jsem vše podle pokynů

C) právě teď mám na sobě skafandr

D) která byla přes rok mým domovem

1 bod

14 Které z následujících souvětí <u>neobsahuje</u> vedlejší větu předmětnou?

A) Nemůžu říct, jak to celé dopadne.

B) Existuje reálná možnost, že dnes zemřu.

C) Pořád ještě úplně nevěřím, že už je konec.

D) Naučil jsem se, jak tady člověk může přežít.

1 bod

15 Která z následujících možností odpovídá významu souvětí tučně vyznačeného ve výchozím textu?

A) Byla by to lež, kdybych řekl, že mám strach.

B) Nebyla by to lež, kdybych řekl, že nemám strach.

C) Byla by to nepravda, kdybych řekl, že mám strach.

D) Nebyla by to pravda, kdybych řekl, že nemám strach.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

Konal(a) zkoušku ☐ Vyloučen(a) ☐ Nepřítomen(na) nebo nedokončil(a) ☐

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA NANEČISTO 9

21. 1. 2026

Jméno a příjmení

Časový limit: 30 min.

ZÁZNAMOVÝ ARCH - STRANA 1

1	A	N
1.1		X
1.2	X	
1.3		X
1.4	X	

	A	B	C	D
2	X			
3			X	
4				X

5 a, či, že

6	A	N
6.1	X	
6.2		X
6.3	X	
6.4	X	

7	A	B	C	D	E	F
7.1		X				
7.2				X		
7.3	X					
7.4						X
7.5					X	
7.6			X			

8 bezobratlých
spletly
změti
zpočátku

	A	B	C	D
9			X	

10 honit

11	A	N
11.1		X
11.2		X
11.3		X
11.4	X	

12 kosmonauti
nouzový
pouště

	A	B	C	D
13				X
14		X		
15				X